

MAKSU- JA TOLLIAMET

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 14.07.2025 nr 2-5/5885
Meie 18.07.2025 nr 1.1-5/017051-3

Lugupeetud asekantsler Mikli

Vastuseks teie 14.07.2025 kirjale nr 2-5/5885 esitame täiendava selgituse täitmisregistri andmetele juurdepääsu taotlemiseks.

Teie 14.07.2025 kirjas nr 2-5/5885 rahuldasite osaliselt Maksu- ja Tolliameti (MTA) 11.07.2025 esitatud taotluse, lubades teha päringuid aresti edastamise, muutmise ja tühistamise kohta. Samas jätsite rahuldamata MTA taotluse teha täitmisregistri kaudu päringuid kriminaalmenetluste raames, kuigi selleks on olemas nii õiguslikud alused kui ka põhimääruses nõutud tingimuste täitmine.

Juhime tähelepanu, et kuigi täitmisregistri põhimäärus võeti vastu 13.07.2025, puudub selles endiselt selge menetluskord ja täpsed kriteeriumid, mille alusel taotlusi menetletakse ning juurdepääsu päringute tegemiseks antakse.

Palume ministeeriumil täpsustada, milline on täpne menetluskord ning milliste kriteeriumide mittetäitmise korral ei ole lubatud teha päringuid täitmisregistri kaudu kriminaalmenetluste raames.

Õiguskantsler on oma kirjas märkinud, et täitmisregistrist andmete küsimisel on õiguslik alus olemas kohtueelse uurimise asutusel kriminaalmenetluses. Eraldi on õiguskantsler toonud välja, et kohtueelse uurimise asutused saavad täitmisregistri kaudu pangakonto väljavõtet pärida kriminaalmenetluses. Viidatud õiguskantsleri seisukohale on Justiits- ja Digiministeerium oma otsuses tuginenud.

Juhime tähelepanu, et MTA on kohtueelse uurimise asutus ja teostab kohtueelset uurimist maksu- ja tollialastes kuritegudes, narkootilise ja psühhotroopse aine üle piiri toimetamisega seotud kuritegudes ning sanktsioonirikumiste ja strateegilise kaubaga seotud kuritegudes, kui on tegemist sisse- ja väljaveoga (KrMS § 212 lg 2 p 2).

Täitmisregistri kaudu kriminaalmenetluse raames tehtavaid päringuid teostatakse ainult kriminaalmenetluses kuriteo avastamiseks ja tõendamiseks ning tegemist on menetleja kaalutusotsusega, kas ja kui suures ulatuses on andmeid vaja. Välisriigist saabunud taotluse alusel tehakse päringuid taotluses toodud ulatuses.

1. Juurdepääsu õiguslikud alused on järgmised:

1.1. Krediidiasutuste seadus (KAS) § 88 lg 5 p 2, mille kohaselt peab krediidiasutus kirjalikus või elektroonilises vormis või täitemenetluse seadustiku §-s 63 sätestatud täitmisregistri kaudu esitatud järelepärimise vastusena avaldama pangasaladuse kohtueelse uurimise asutusele alustatud kriminaalmenetluses, sealhulgas välislepingus sätestatud korras välisriigist saabunud õigusabi taotluse alusel või Euroopa Liidu õiguses sätestatud kohustuse

täitmiseks rahvusvahelise konventsiooni või muu välislepingu või politsei või muu sellesarnase pädeva asutuse koostöölepingu täitmiseks.

1.2. Kriminaalmenetluse seadustik (KrMS) § 32 lg 2, § 215 lg 1, § 15² lg 1 ja § 435 lg 2. Viidatud sätete järgi on uurimisasutusel õigus nõuda kriminaalasja lahendamiseks vajaliku dokumendi või vajalike andmete esitamist. Uurimisasutuse ja prokuratuuri määrused ja nõuded nende menetluses olevates kriminaalasjades on kohustuslikud kõigile ning neid täidetakse kogu Eesti Vabariigi territooriumil. Kriminaalmenetluses on menetlejal õigus töödelda isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, mis on vajalikud kohtueelse menetluse ja kohtumenetluse läbiviimiseks, tõendite kogumiseks, kriminaalasjas tehtud lahendi täitmisele pööramiseks, jälitustoimingu tegemiseks või muu käesolevas seaduses sätestatud eesmärgi saavutamiseks. Rahvusvaheliseks kriminaalmenetlusalaseks koostööks pädevad õigusasutused on seaduses ning Eesti Vabariigile siduvas rahvusvahelises õigusaktis sätestatud ulatuses pädevad õigusasutused kohus, prokuratuur, Politsei- ja Piirivalveamet, Kaitsepolitseiamet, Maksu- ja Tolliamet, Keskkonnaamet ja Sõjaväepolitsei.

1.3. Isikuandmete kaitse seadus (IKS) § 15, mis sätestab, et õiguskaitseasutus võib isikuandmeid töödelda seaduse alusel, kui nende töötlemine on vajalik süüteo tõkestamise, avastamise või menetlemise või karistuse täideviimise eesmärgist tuleneva ülesande täitmiseks. Andmete edastamisel kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile lähtutakse süüteomenetluse raames IKS §-dest 46-50.

2. MTA ning Rahandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskuse vahel on sõlmitud teenusleping nr 1.1-2/036. Lepingu raames on reguleeritud osutatavad teenused, sealhulgas keskne õiguste haldus. Uurimisosakonna ametnikele antakse juurdepääsuõigus tähtisregistri vahetu juhi taotluse alusel, kes kontrollib, et ametnikul on tööalastest ülesannetest lähtuvalt vajadus ja õigus teha kriminaalmenetluse ning rahvusvahelise koostöö raames pangapäringuid. Kui kasutaja töösuhe või volitused on peatunud, muutunud tema tööülesanded, ametikoht, struktuuriüksus või kui töösuhe on lõppenud õigused õiguste halduri poolt suletakse.

Päringu tegemisel sisestab ametnik päringu tegemise õigusliku aluse, sh kriminaalasja või õigusabitaotluse numbri. Tähtisregistris tehtavad tegevused on logitud ja annavad päringute osas selge ülevaate ning tehtud tegevused infosüsteemis on kontrollitavad. Logitakse järgmised andmed:

- vormile sisenedes logitakse kõigepealt maha infopäringu vaatamine
- päringu tegija
- isiku andmed kelle kohta päring teostati
- alusdokumendi number, kuupäev
- päringu eesmärk
- päringu õiguslik alus
- ametniku roll
- päringu vastuse andmed

MTA vastutab andmete töötlemise õiguspärasuse eest ja omab toimivat sisekontrollisüsteemi. Andmete töötlemise õiguspärasuse üle teostatakse kontrolli.

3. Õiguslikud alused pangasaladuse, sh pangakonto väljavõtte saamiseks on MTA-l kriminaalmenetluses samad Politsei- ja Piirivalveameti omaga, tuginedes peamiselt KrMS § 215 lg-le 1 ja KAS § 88 lg 5 p-le 2. Märkime, et nimetatud alustele tuginedes on Justiits- ja Digiministeerium PPA taotluse tähtisregistri andmetele juurdepääsu saamiseks heaks kiitnud, ent MTA vastava taotluse rahuldamata jätnud.

Eeltoodust tulenevalt ning tuginedes KAS § 88 lg 5 p 2, KrMS § 32 lg 2, § 215 lg 1, § 15² lg 1 ja § 435 lg 2 ja IKS § 15:

kinnitame, et MTA uurimisosakonna ametnikele on kriminaalmenetluse läbiviimiseks õiguslikud alused juurdepääsemiseks olemas alljärgnevatele päringutele :

- 1) konto olemasolu päring;
- 2) kontode olemasolu päring, sh konto avamise/sulgemise kuupäev ja kontode olek avatud/suletud, volitatud isikute andmed ja nende kasutajaõigused koos isiku enda kasutusõigustega oma kontode juures
- 3) konto saldo päring;
- 4) konto väljavõte
- 5) kontode tegelik kasusaaja;
- 6) hoiulaeka olemasolu päring.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Raigo Uukkivi
peadirektor

Helen Lensment 676 2930
helen.lensment@emta.ee

Tõnis Kuuse 676 2757
tonis.kuuse@emta.ee

Irmeli Kuusemäe 676 1414
irmeli.kuusemae@emta.ee